

REPUBLIKA HRVATSKA

Ministarstvo rada i socijalne skrbi

N a c r t

KONAČNI PRIJEDLOG

ZAKONA O HUMANITARNOJ POMOĆI

Zagreb, veljača 2003.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O HUMANITARNOJ POMOĆI

I. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

(1) Pod humanitarnom pomoći, u smislu ovoga Zakona, razumijevaju se prikupljena materijalna i financijska dobra, stručna i laička psihosocijalna pomoć (psihološka pomoć i pomoć u socijalnoj prilagodbi) te usluge namijenjene socijalno ugroženim osobama prema posebnim propisima, žrtvama prirodnih i drugih katastrofa kao i osobama čiji prihod ne prelazi razinu nacionalnog praga siromaštva.

(2) Humanitarna pomoć iz stavka 1. ovoga članka za korisnika je besplatna.

Članak 2.

Ovaj Zakon primjenjuje se na udruge, vjerske zajednice i druge domaće i strane neprofitne pravne osobe registrirane odnosno upisane u odgovarajući upisnik u Republici Hrvatskoj kojima je jedan od statutarnih ciljeva pružanje humanitarne pomoći. (u daljnjem tekstu: «humanitarne organizacije»).

Članak 3.

(1) Humanitarne organizacije koje daruju humanitarnu pomoć s ciljem zaštite zdravlja stanovništva; osiguranja i poboljšanja kvalitete življenja, posebice smještaja, stanovanja i prehrane; osiguranja uvjeta školovanja te pomoći u obnovi stambenih, javnih i drugih objekata; okupljanja i organiziranog rada s djecom i mladeži, te osobama s posebnim potrebama, čija pomoć nije uvjetovana članstvom, djeluju za opće dobro i kao takve uživaju poseban pravni položaj.

(2) Na zahtjev humanitarnih organizacija, nadležna tijela državne uprave i lokalne i područne (regionalne) samouprave, dužna su davati informacije iz svog djelokruga rada o stanju i potrebama korisnika humanitarne pomoći te, ako to drugim zakonom ili propisom nije drugačije uređeno, razmatrati i predlagati rješenja na području pružanja humanitarne pomoći u suradnji s humanitarnim organizacijama.

(3) Humanitarne organizacije iz stavka 1. ovoga članka te građani i pravne osobe koji daruju humanitarne organizacije uživaju carinske, porezne i druge povlastice koje se utvrđuju posebnim propisima.

II. UVJETI PRUŽANJA HUMANITARNE POMOĆI

Članak 4.

(1) Pravne osobe iz članka 2. ovoga Zakona stječu status humanitarne organizacije utvrđen člankom 3. stavkom 1. ovoga Zakona nakon što pribave suglasnost za pružanje humanitarne pomoći Ministarstva rada i socijalne skrbi (u daljnjem tekstu: "Ministarstvo").

(2) Uz zahtjev za davanje suglasnosti potrebno je dostaviti:

1. dokaz o registraciji pravne osobe odnosno upisu u odgovarajući upisnik u Republici Hrvatskoj,
2. statut, odnosno drugi akt kojim se uređuju ustrojstvo i djelokrug rada pravne osobe,
3. program rada na području pružanja humanitarne pomoći s podacima o korisnicima, vrsti i načinu pružanja pomoći iz članka 1. ovoga Zakona.

(3) Suglasnost iz stavka 1. ovoga članka dostavlja se tijelu nadležnom za registraciju, upravnom tijelu jedinice lokalne samouprave nadležnom za poslove socijalne skrbi, kao i tijelu državne uprave nadležnom za nadzor javnih prihoda.

(4) Ministarstvo će rješenjem odbiti zahtjev za davanje suglasnosti, ako utvrdi da korisnici i vrsta pomoći nisu opisani u članku 1. i 3. ovoga Zakona, odnosno ako utvrdi da bi način pružanja pomoći mogao dovesti u pitanje zdravlje, sigurnost i dostojanstvo osobe korisnika.

(5) Protiv rješenja iz stavka 1. i 4. ovoga članka nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

(6) Izuzetno od odredbe stavka 1. ovoga članka, neprofitne osobe (neformalne udruge, građanske inicijative), mogu povremeno pružati humanitarnu pomoć u obliku materijalnih dobara za podmirenje osnovnih životnih potreba korisnika iz članka 1. ovoga Zakona bez suglasnosti Ministarstva, ako o tome prethodno obavijeste Ministarstvo.

(7) Neprofitne pravne osobe koje pružaju humanitarnu pomoć bez suglasnosti Ministarstva ne uživaju status humanitarne organizacije sukladno ovom Zakonu.

Članak 5.

(1) Humanitarne organizacije dužne su voditi evidenciju o korisnicima i načinu pružanja humanitarne pomoći te o tome dostavljati izvješća Ministarstvu.

(2) Način vođenja evidencije te sadržaj i rokove izvješća iz stavka 1. ovoga članka, pravilnikom će popisati ministar rada i socijalne skrbi.

Članak 6.

(1) Inspekcijski nadzor nad radom humanitarnih organizacija provode upravna tijela jedinica lokalne samouprave nadležna za poslove socijalne skrbi i Ministarstvo.

(2) Nadzor iz stavka 1. ovoga članka provodi se praćenjem odgovarajućih dokumenta i izvješća te neposrednim uvidom u rad i poslovanje humanitarnih organizacija.

(3) Inspekcijski nadzor neposrednim uvidom u rad i poslovanje humanitarnih organizacija provode upravna tijela jedinica lokalne samouprave nadležna za poslove socijalne skrbi, a izuzetno Ministarstvo rada i socijalne skrbi, kad ima saznanja da se radi o slučajevima koji za posljedicu mogu imati gubitak statusa humanitarne organizacije bez mogućnosti ispravljanja nepravilnosti u radu humanitarne organizacije.

(4) Na inspekcijski nalaz upravnog tijela jedinice lokalne samouprave nadležnog za poslove socijalne skrbi može se izjaviti prigovor Ministarstvu u roku od 15 dana od dana kada je uručen zapisnik o nadzoru.

(5) Po zaprimljenom prigovoru Ministarstvo može tražiti dodatne dokaze i podatke od upravnog tijela jedinice lokalne samouprave nadležnog za poslove socijalne skrbi ili samo provesti inspekcijski nadzor, te u roku od 60 dana odlučiti o prigovoru.

(6) Protiv rješenja iz stavka 3. i 5. ovoga članka nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Članak 7.

(1) Ministarstvo će po službenoj dužnosti ili na prijedlog upravnog tijela jedinice lokalne samouprave nadležnog za poslove socijalne skrbi donijeti rješenje o oduzimanju statusa humanitarne organizacije iz članka 3. stavka 1. ovoga Zakona i izvršiti brisanje humanitarne organizacije iz evidencije iz članka 8. stavka 1. ovoga Zakona, kada se provedbom nadzora utvrdi jedan od sljedećih slučajeva:

1. statusne promjene i promjene u radu uslijed kojih humanitarna organizacija više ne ispunjava uvjete iz članka 2. i članka 3. stavka 1. ovoga Zakona,
2. propuštanje ispravljanja nepravilnosti u radu na koje je upozorilo upravno tijelo jedinice lokalne samouprave nadležno za poslove socijalne skrbi ili Ministarstvo u provedbi inspekcijskog nadzora,
3. nenamjenska uporaba humanitarne pomoći i
4. pružanje, odnosno ne pružanje, pomoći kojim se dovodi u pitanje zdravlje, sigurnost i dostojanstvo osobe korisnika.

(2) U slučaju nepostojanja propisanih evidencija i neopravdanog izostanka dostavljanja propisanog izvješća u rokovima utvrđenim u propisu donijetom na osnovi

članka 5. stavka 2. ovoga Zakona, mogu se izreći mjere ispravljanja nepravilnosti u radu humanitarne organizacije.

(3) Rješenje iz stavka 1. ovoga članka donijet će se i na zahtjev humanitarne organizacije.

(4) Protiv rješenja iz stavka 1. ovoga članka nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

(5) Primjerak rješenja iz stavka 1. ovoga članka obvezatno se dostavlja tijelu nadležnom za registraciju, upravnom tijelu jedinice lokalne samouprave nadležnom za poslove socijalne skrbi, kao i tijelu državne uprave nadležnom za nadzor javnih prihoda.

(6) Neprofitna pravna osoba koja je izgubila status humanitarne organizacije ponovno može zatražiti suglasnost za pružanje humanitarne pomoći nakon proteka dvije godine od dana kada je rješenje o oduzimanju statusa humanitarne organizacije postalo konačno.

Članak 8.

(1) Ministarstvo vodi jedinstvenu evidenciju humanitarnih organizacija i programa pomoći koje provode na temelju izdanih suglasnosti za pružanje humanitarne pomoći iz članka 4. stavka 1. ovoga Zakona, podataka iz službenih evidencija koje vode nadležna tijela državne vlasti i na temelju podataka pribavljenih od humanitarnih organizacija sukladno članku 5. ovoga Zakona.

(2) Tijela nadležna za registraciju pravnih osoba koje su pribavile suglasnost za pružanje humanitarne pomoći, dužna su upravnom tijelu jedinice lokalne samouprave nadležnom za poslove socijalne skrbi i Ministarstvu dostavljati rješenja koja se odnose na upis statusnih promjena u registar.

III. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 9.

Pravne osobe koje se bave prikupljanjem i raspodjelom humanitarne pomoći temeljem odredbi Zakona o humanitarnoj pomoći ("Narodne novine", broj 83/92) nastavljaju s radom do pribavljanja suglasnosti iz članka 4. stavak 1. ovoga Zakona, a najdulje 120 dana po stupanju na snagu ovoga Zakona.

Članak 10.

(1) Ministar rada i socijalne skrbi donijet će pravilnik iz članka 5. stavka 2. ovoga Zakona u roku od 120 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Do stupanja na snagu propisa iz stavka 1. ovoga članka ostaje na snazi Pravilnik o načinu vođenja evidencije o korisnicima, opsegu prikupljene i raspodijeljene humanitarne pomoći, te o sadržaju i rokovima izvješća ("Narodne novine", broj 10/93).

(3) Ministarstvo će ustrojiti evidenciju iz članka 8. ovoga Zakona u roku od 120 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 11.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o humanitarnoj pomoći ("Narodne novine", broj 83/92).

Članak 12.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama".

I RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI

Važeći Zakon o humanitarnoj pomoći donijet je u Saboru Republike Hrvatske 27. studenoga 1992. godine i objavljen u Narodnim novinama broj 83/92 od 2. prosinca 1992. godine. Zakon se primjenjuje od 10. prosinca 1992. godine.

Zakonom o humanitarnoj pomoći definirani su humanitarna pomoć, pojam humanitarne organizacije, uvjeti prikupljanja i raspodjele humanitarne pomoći, obveze glede vođenja evidencije o korisnicima i opsegu prikupljene i raspodijeljene humanitarne pomoći, nadzor nad radom humanitarnih organizacija, obveze Ministarstva rada i socijalne skrbi glede vođenja evidencija o korisnicima socijalne skrbi, pravo drugih pravnih osoba da se bave prikupljanjem i raspodjelom humanitarne pomoći, kao i mogućnost propisivanja dodatnih carinskih i poreznih oslobođanja ili olakšica, te oslobođenja ili olakšica za uporabu cesta i prijevoz trajektom ili brodom.

Zakon je nastao u uvjetima agresije na Republiku Hrvatsku i predstavljao je izraz težnji zakonodavca da se pravno uredi područje pružanja humanitarne pomoći određenim socijalno ugroženim skupinama pučanstva, odnosno definira javni interes (opća dobrobit) koji se ostvaruje kroz djelatnost humanitarnih organizacija. Cilj je bio ostvariti i uvid u opseg i količinu prikupljene i raspodijeljene humanitarne pomoći, kao i korisnike takve pomoći, radi boljeg sinkroniziranja i uravnoteženja pomoći koju su korisnici ostvarivali iz državnih i privatnih izvora. Naravno, jedan od razloga za donošenje Zakona bio je i omogućavanje nadzora nad radom humanitarnih organizacija radi sprječavanja zlouporabe humanitarne pomoći. Ovom aspektu zakonskog reguliranja područja pružanja humanitarne pomoći treba pridodati i sigurnosnu dimenziju djelovanja brojnih domaćih i stranih humanitarnih organizacija u uvjetima rata na području Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Neke od registriranih domaćih i stranih humanitarnih organizacija bile su u određenom trenutku na više ili manje izravan način povezane s ratnim djelovanjima kroz pružanje logističke potpore Armiji BiH, koja je, u pojedinim drastičnim slučajevima, uključivala "humanitarnu pomoć" u vidu oružja, streljiva, uniformi, ali i tranzit "humanitarnih djelatnika" čija je aktivnost povezana s međunarodnim terorizmom.

Prema Zakonu o humanitarnoj pomoći prikupljati i raspodjeljivati humanitarnu pomoć mogu udruženja građana i društvene organizacije, strane pravne osobe, vjerske zajednice i druge domaće pravne osobe.

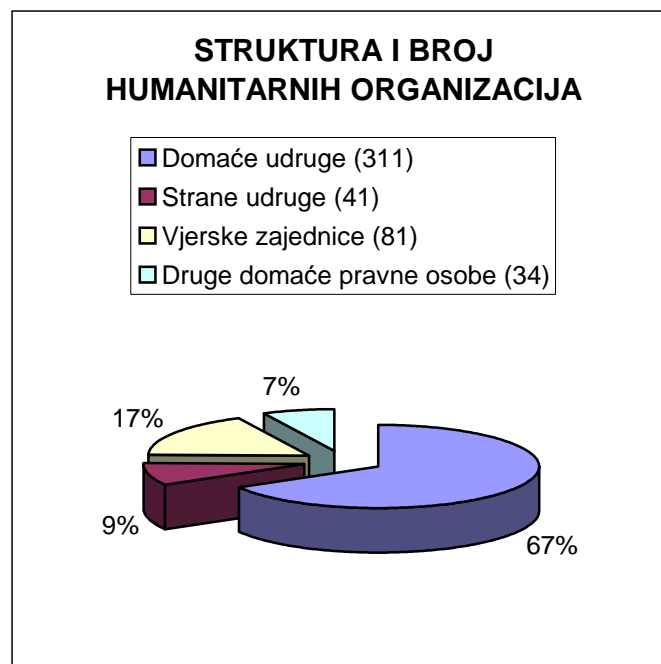
Udruženja građana i društvene organizacije (u daljnjem tekstu udruge - prema Zakonu o udrugama, "Narodne novine", broj 88/2001) mogu prikupljati i raspodjeljivati humanitarnu pomoć ako su prethodno pribavile suglasnost Ministarstva rada i socijalne skrbi. Od donošenja Zakona do 31. svibnja 2002. godine Ministarstvo rada i socijalne skrbi izdalo je udrugama 311 suglasnosti za prikupljanje i raspodjelu humanitarne pomoći.

Strane pravne osobe, vjerske zajednice i druge domaće pravne osobe mogu prikupljati i raspodjeljivati humanitarnu pomoć ako o tome obavijeste Ministarstvo rada i socijalne skrbi koje im, temeljem te obavijesti, izdaje potvrdu da prikupljaju i raspodjeljuju humanitarnu pomoć na području Republike Hrvatske.

Strane pravne osobe prethodno su se upisivale u Registar predstavništava stranih humanitarnih organizacija u Republici Hrvatskoj koje je vodilo Ministarstvo gospodarstva, a kasnije, temeljem Zakona o udrugama iz 1997. godine ("Narodne novine", broj 70/97) i Zakona o udrugama iz 2001. godine ("Narodne novine", broj 88/2001) u Registar stranih udruga u Republici Hrvatskoj.

Uz vjerske zajednice koje se same bave pružanjem humanitarne pomoći, takvu pomoć pružaju i humanitarne organizacije, odnosno humanitarne djelatnosti osnovane od strane vjerskih zajednica kao što su HRVATSKI CARITAS, AGAPE, ADRA, MERHAMET i druge. Druge domaće pravne osobe koje pružaju humanitarnu pomoć su zaklade, ustanove, tvrtke, jedinice lokalne samouprave i druge.

Od donošenja Zakona do 30. travnja 2002. godine Ministarstvo rada i socijalne skrbi izdalo je ukupno 156 rečenih potvrda i to: stranim pravnim osobama 41, vjerskim zajednicama 81 i drugim domaćim pravnim osobama 34 potvrde.

Humanitarne organizacije, vjerske zajednice, ustanove, tijela državne i lokalne uprave i samouprave, te amaterske športske organizacije ili druge neprofitne organizacije, uživaju carinske i porezne olakšice predviđene carinskim i poreznim propisima, koje se u praksi ostvaruju na način da ovisno o svrsi robe koja se besplatno prima iz inozemstva, mjerodavno državno tijelo izdaje potvrdu da je predmetna roba podobna za uporabu u odgovarajuću svrhu, i to:

1. u znanstvene svrhe: potvrda Ministarstva znanosti i tehnologije,
2. u kulturne svrhe: potvrda Ministarstva kulture,

3. u vjerske svrhe: potvrda Ministarstva financija,
4. u humanitarne ili socijalne svrhe: potvrda Ministarstva rada i socijalne skrbi,
5. za realizaciju programa obnove, izgradnje i opremanje građevnih objekata za sve gore narečene pravne osobe, te za zbrinjavanje prognanika, povratnika i izbjeglica: potvrda Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo,
6. u zdravstvene svrhe: potvrda Ministarstva zdravstva,
7. u prosvjetne i športske svrhe: potvrda Ministarstva prosvjete i športa te
8. u svrhu obavljanja druge neprofitne djelatnosti, čije je obavljanje uređeno posebnim propisima: potvrda ministarstva nadležnoga za područje osnovne djelatnosti.

Također, Carinskim zakonom ("Narodne novine", broj 78/99, 94/99, 73/2000 i 92/2001), člankom 187. stavkom 1. točkom 5. predviđene su olakšice, odnosno oslobođenje od plaćanja carine, koje se odnose isključivo na humanitarne organizacije pri uvozu (dakle neovisno radi li se o kupljenoj ili doniranoj robi) robe koja zadovoljava osnovne ljudske potrebe, kao što je hrana, lijekovi, odjeća/obuća, posteljina i higijenske potrepštine, koju uvoze registrirane humanitarne organizacije radi besplatne podjele ugroženim osobama i žrtvama prirodnih i drugih katastrofa. Ova se povlastica ostvaruje po skraćenom postupku propisanom Uredbom za provedbu Carinskog zakona.

Pri tomu je bitno napomenuti da Ministarstvo rada i socijalne skrbi potvrdu da je određena roba podobna za uporabu u humanitarne ili socijalne svrhe izdaje rečenim pravnim osobama u dva slučaja:

1. pravnim osobama koje nemaju status humanitarne organizacije sukladno Zakonu o humanitarnoj pomoći, u slučaju kad se radi o ciljanoj donaciji koju će koristiti pravna osoba kojoj je roba poklonjena, odnosno da se ne radi o posredovanju (prikupljanju i raspodjeli) između darovatelja i krajnjeg korisnika. Najčešće je bila riječ o vozilima za potrebe rada organizacije i prijevoz osoba s invaliditetom, računalima, namještaju i drugoj opremi za rad i provedbu programa nevladinih organizacija i različitih ustanova.
2. humanitarnim organizacijama za robu koja nije obuhvaćena člankom 187. stavkom 1. točkom 5. Carinskog zakona (hrana, lijekovi, odjeća/obuća, posteljina i higijenske potrepštine), a koja se besplatno prima iz inozemstva radi raspodjele korisnicima humanitarne pomoći.

Sva ova roba je, sukladno Zakonu o porezu na dodanu vrijednost ("Narodne novine" broj 47/95, 106/96, 164/98, 105/99, 54/2000 i 73/2000) i Pravilniku o porezu na dodanu vrijednost ("Narodne novine", broj 60/96, 113/97, 7/99, 112/99, 119/99 - ispravak i 44/2000, 63/2000, 109/2000 i 54/2001), oslobođena i od plaćanja PDV-a.

Prema podacima Ministarstva rada i socijalne skrbi za razdoblje 1992. do 2000. godine, temeljem potvrda za bescarinski uvoz od plaćanja carine i poreza koje je izdalo Ministarstvo, oslobođena je roba u vrijednosti 27.517.388,22 EUR*, uz napomenu da su izmjenama Carinskog zakona od studenoga 2001. godine, od mogućnosti plaćanja povoljnije carine (0 %) izuzeta motorna vozila iz tarifnog broja 87.03. Carinske tarife.

HUM. POMOĆ	ROBA (KG)	ROBA (EUR)	VOZILA (KOM)	VOZILA (EUR)	UKUPNO (EUR)
1992.	20.800,00	177.197,61	19	5.562,86	182.760,47
1993.	2.786.772,00	3.706.918,03	247	1.068.229,92	4.775.147,95
1994.	7.055.345,00	8.634.660,34	155	786.046,65	9.420.706,99
1995.	2.602.874,00	2.463.444,07	133	738.248,56	3.201.692,63
1996.	1.450.372,00	1.152.260,38	115	746.369,34	1.898.629,72
1997.	2.679.925,00	1.492.115,84	46	306.983,42	1.799.099,26
1998.	2.682.325,00	1.868.931,15	59	601.895,92	2.470.827,07
1999.	4.654.630,00	2.408.247,97	29	173.721,16	2.581.969,13
2000.	1.478.832,00	1.186.555,00	**		1.186.555,00
SVEUKUPNO	25.411.875,00	23.090.330,39	803	4.427.057,83	27.517.388,22

* Ovaj iznos treba uvećati za nepoznatu vrijednost robe koja je oslobođana od carine i poreza temeljem potvrda Ministarstva rada i socijalne skrbi (darovatelj nije naveo vrijednost), zatim potvrda drugih ministarstava i ureda, te višekratne (generalne) potvrde Ministarstva koju je do 1. siječnja 2000. posjedovao Hrvatski Caritas i Hrvatski Crveni križ za sljedeću robu: hrana za djecu i odrasle, higijenske potrepštine za djecu i odrasle, odjeća/obuća za djecu i odrasle, igračke za djecu, oprema za kućanstvo (rabljeni namještaj, madraci, pokrivači, posteljno rublje) i sanitarni materijal. Rješenjem iz članka 187. stavka 1. točke 5. Carinskog zakona, ovakvo je rješenje prošireno na sve humanitarne organizacije.

** Podaci u obradi

HUMANITARNA POMOĆ U VOZILIMA	Broj vozila	%	Vrijednost u DEM	%
1992.	19	2,37	10.880,00	0,13
1993.	247	30,76	2.089.276,13	24,13
1994.	155	19,30	1.537.373,61	17,76
1995.	133	16,56	1.443.888,69	16,68
1996.	115	14,32	1.459.771,55	16,86
1997.	46	5,73	600.407,39	6,93
1998.	59	7,35	1.177.206,10	13,60
1999.	29	3,61	339.769,06	3,92
SVEUKUPNO	803	100,00	8.658.572,53	100,00

VOZILA PO SKUPINAMA KORISNIKA 1992 - 1999.	Broj vozila	%	Vrijednost u DEM	%
Udruge građana	115	14,32	896.846,84	10,36
HVIDR-a	34	4,23	188.357,06	2,18
Strane udruge	12	1,49	242.890,00	2,81
Hrvatski Caritas	206	25,65	2.591.267,45	29,93
Vjerske zajednice	97	12,08	1.037.576,23	11,98
Hrvatski Crveni križ	200	24,91	2.711.359,00	31,31
Druge domaće pravne osobe*	139	17,31	990.275,95	11,44
SVEUKUPNO	803	100,00	8.658.572,53	100,00

* Ustanove socijalne skrbi, škole, općine, vatrogasci, udruge osoba s invaliditetom i sl.

Ministarstvo rada i socijalne skrbi provodilo je nadzor nad radom humanitarnih organizacija kontinuirano, praćenjem odgovarajućih dokumenata i izvješća, te neposrednim uvidom u rad humanitarnih organizacija. Pored Ministarstva nadzor je provodila i Komisija za nadzor nad radom humanitarnih organizacija Vlade Republike Hrvatske, osnovana Odlukom Vlade Republike Hrvatske 20. srpnja 1993. godine, ukinuta Odlukom Vlade od 13. ožujka 1997. godine.

Po izvršenom nadzoru Ministarstvo rada i socijalne skrbi zabranilo je rad u četiri slučaja domaćim humanitarnim organizacijama radi nenamjenske uporabe humanitarne pomoći, te jednoj stranoj humanitarnoj organizaciji, dok su većem broju humanitarnih organizacija upućene mjere glede nepravilnosti u rad, s rokom za njihovo otklanjanje.

Međutim, **važeci Zakon o humanitarnoj pomoći u praksi se pokazao kao preuzak okvir za sve razvijeniju i stručniju humanitarnu djelatnost nevladinih organizacija.** Naime, težište interesa nevladinih udruga koje se bave siromašnima i socijalno isključenima tijekom posljednjih desetak godina pomicalo se s pokušaja ublažavanja posljedica ratnih razaranja i društvenog raslojavanja, prema otklanjanju uzroka i modelima rada koji bi trebali omogućiti socijalnu rehabilitaciju i ugrožene i socijalno isključene skupine učiniti ravnopravnim članovima jedne nove i prosperitetne zajednice, s naglaskom na lokalnu zajednicu kao žarište takvih nastojanja. Pristup o kojem govorimo skladno se uklapa i u stremljenja službene socijalne politike koja napušta model rješavanja socijalnih problema iz jednog i u svemu arbitrarnog centra, spuštajući ovlasti na razinu lokalne zajednice, kao motivirane i društveno optimalne razine na kojoj se treba odlučivati, financirati i poduzimati mjere za njihovo rješavanje.

Raznovrsni programi na području pružanja humanitarne pomoći i usluga socijalno ranjivim skupinama kao što su

- pučke kuhinje i podjela namirnica siromašnima,
- domovi za roditelje i skloništa za žene i djecu žrtve nasilja,
- sponzoriranje i skrb za djecu i udovice poginulih branitelja,
- organiziranje slobodnog vremena socijalno ugrožene djece i mladeži,
- stambene zajednice za osobe s psihičkim smetnjama,
- psihološka pomoć i savjetovanje putem telefona,
- raznovrsni oblici fizičke terapije za osobe s invaliditetom,
- komune i drugi oblici pomoći i samopomoći ovisnicima,
- liječnička i druga pomoć oboljelima od posttraumatskog stresa,
- stručna pomoć u ostvarivanju određenih prava,
- programi za stjecanje radnih vještina i zanimanja,
- organiziranje pomoći i skloništa za beskućnike,

samo su neki od primjera kako se može prevenirati, ublažiti i suzbiti socijalna isključenost, na način koji se ne provodi u okviru institucija državnog sustava socijalne skrbi .

Jednako vrijedan rezultat rada nevladinih organizacija ogleda se u sposobnosti civilnog sektora da mobilizira velik broj volontera, odnosno ljudi koji svojim besplatnim radom omogućuju oživotvorenje njihovih programa i projekata za opće dobro. Posebno je društveno korisno okupljanje mladeži, kao skupine koja mnogo spremnije prihvaća programe kojih su sami kreatori ili barem na svoj način sudjeluju

u njihovu provođenju, ne doživljavajući ih kao nametnute od društvene pozicije. Neformalnost, duh pionirstva i razbijanja društvenih tabua kojima teže mladi ljudi svojstveni su upravo nevladinim organizacijama. Svako okupljanje mladeži ima pored njihovog dragocjenog društvenog angažmana i vrijednost preveniranja od različitih oblika društveno neprihvatljivog ponašanja i alijenacije. Međutim, nevladine organizacije ne okupljaju samo mladež već i druge dobne skupine, učeći ih toleranciji i prihvaćanju dobnih, spolnih, kulturnih i drugih razlika. Primjeri tzv. neformalne međusektorske suradnje kroz volontiranje pripadnika pomažućih profesija u nevladinim organizacijama, koji ograničenja svoga rada unutar državnih i javnih ustanova prevladavaju radom u nevladinim organizacijama, utrli su put budućem partnerstvu. I pripadnici profita posvećenog poslovnog sektora potrebu rada za opće dobro zadovoljavaju svojim uključivanjem u akcije i članstvo nevladinih udruga.

Sukladno rečenom, novim Zakonom o humanitarnoj pomoći uvode se novi oblici humanitarne pomoći kao što su laička i stručna psihosocijalna pomoć (psihološka i pomoć u socijalnoj prilagodbi), kao i socijalni servisi koje humanitarne organizacije pružaju socijalno ranjivim skupinama pučanstva. Humanitarne organizacije se zbog naravi djelatnosti koju obavljaju definiraju kao organizacije koje djeluju za opće dobro i uspostavlja se partnerstvo humanitarnih organizacija i tijela državne uprave, kao i područne (regionalne) samouprave na području zadovoljavanja osnovnih životnih potreba socijalno ugroženog pučanstva. U svezi s time i nadzor se vrši na razini lokalne zajednice, a Ministarstvo rada i socijalne skrbi obvezno je voditi javnu evidenciju humanitarnih organizacija i programa pomoći koje provode, što bi trebalo rad humanitarnih organizacija učiniti transparentnijim, a informacije o njemu dostupnima svekolikoj javnosti.

Za naglasiti je činjenica da se Zakonom ne pokušava neprofitnim pravnim osobama koje pružaju humanitarnu pomoć nametnuti pravni okvir koji će ih silom zakona natjerati da ga prihvate kao najbolje i jedino rješenje. Zakonom se propisuje što država smatra humanitarnom pomoći i do koje razine će takvu pomoć podupirati sukladno međunarodno priznatim standardima. U materijalnom i financijskom smislu radi se, dakle, o osobama čiji prihod ne prelazi razinu nacionalnog praga siromaštva, a u smislu potrebe za psihosocijalnom pomoći i uslugama (socijalnim servisima) o postojanju potrebe koja je uvjetovana određenim životnim situacijama i stanjima u kojima se korisnici takve pomoći nalaze. Tako definiran okvir dovoljno je širok da ne ograničava prostor djelovanja pružatelja humanitarne pomoći i istovremeno dovoljno jasan da se humanitarna pomoć ne može uporabiti kao osnov za zlorabu carinskih i poreznih olakšica. Naime, ovim je olakšicama cilj omogućiti da osobe koje se nalaze u potrebi lakše prevladaju to stanje, a ne da se proizvoljnim definiranjem takvog stanja stavljaju u položaj povoljniji od onoga u kome se nalaze ostali građani, čime se narušava načelo pravičnosti pri oporezivanju.

II PITANJA KOJA SE UREĐUJU ZAKONOM

Prijedlogom Zakona o humanitarnoj pomoći uređuju se sljedeća pitanja:

- oblici i korisnici humanitarne pomoći
- subjekti koji se mogu baviti pružanjem humanitarne pomoći
- opća dobrobit koja se ostvaruje djelovanjem humanitarnih organizacija i poseban pravni položaj humanitarnih organizacija kao posljedica takvog rada
- nadzor nad radom humanitarnih organizacija
- vođenje javne evidencije o humanitarnim organizacijama i programima pomoći koje provode

III OBRAZLOŽENJE ODREDBI PREDLOŽENOG ZAKONA

Članak 1.

Člankom se uvode novi oblici humanitarne pomoći - psihosocijalna pomoć i usluge namijenjene korisnicima humanitarne pomoći.

Korisnici se definiraju prema mjerilima sustava socijalne skrbi, a to su, između ostalog:

1. samac ili obitelj koji nemaju dovoljno sredstava za podmirenje životnih potreba,
2. osobe s invaliditetom koje ne mogu udovoljiti osnovnim životnim potrebama, i
3. druga osoba koja je u nevolji zbog poremećenih odnosa u obitelji, ovisnosti o alkoholu, drogama ili drugim opojnim sredstvima ili zbog drugih oblika društveno neprihvatljivog ponašanja i drugih uzroka.

Mjerilo socijalne ugroženosti koja se u sustavu socijalne skrbi utvrđuje temeljem cenzusa od 400,00 kn dopunjeno je mjerilom nacionalnog praga siromaštva (prema podacima Svjetske banke 41.500 kn za bračni par s dvoje djece, odnosno 15.474 kn za ekvivalentnu odraslu osobu). Ovime se premošćuje jaz između prava i pomoći koje se osiguravaju iz sredstava države (socijalni minimum), koja ovise o razini raspoloživih sredstava, i stvarnih potreba siromašnih građana.

Zakonodavac je zauzeo stav da je neophodno definirati gornju granicu - prag do koje se neka materijalna i financijska pomoć smatra humanitarnom pomoći, a to je nacionalni prag siromaštva, budući da se takva humanitarna pomoć ostvaruje u povlaštenom carinskom i poreznom režimu. Ukoliko se to ne bi učinilo, krug korisnika humanitarne pomoći bio bi neograničen, kao i mogućnosti zlouporabe. Međutim, ukoliko humanitarne organizacije ili druge pravne osobe pružaju materijalnu i financijsku pomoć osobama koje ne udovoljavaju ovim minimalnim mjerilima propisanim Zakonom, mogu to činiti, ali se takva pomoć ne smatra humanitarnom, odnosno za nju ne vrijede povlastice koje se odnose na humanitarnu pomoć.

Posebno je naglašeno da je humanitarna pomoć besplatna za korisnika.

Članak 2.

U članku se nabrajaju vrste pravnih osoba koje Zakon smatra humanitarnim organizacijama. Novina je da se, za razliku od postojećeg Zakona, ne diskriminiraju domaće udruge u odnosu na strane pravne osobe, vjerske zajednice i druge domaće pravne osobe, koje sada djeluju po povlaštenom režimu, bez obveza koje su propisane domaćim udrugama.

Kada su u pitanju strane pravne osobe člankom naglašava se da se radi o pravnim osobama registriranim odnosno upisanim u odgovarajući upisnik u Republici Hrvatskoj, odnosno organizacijama čije je pravo na djelovanje u Republici Hrvatskoj uređeno Zakonom o udrugama i Zakonom o zakladama i fondacijama ("Narodne novine", broj 36/95 i 64/2001) i drugim propisima. Organizacije koje djeluju u Republici Hrvatskoj temeljem međunarodnih ugovora svoju djelatnost obavljaju sukladno odredbama takvih ugovora i kao takve ne podliježu odredbama ovoga Zakona, ukoliko to same ne žele.

Članak 3.

Humanitarne organizacije definiraju se kao organizacije koje djeluju za opće dobro, a da tu pomoć ne uvjetuju članstvom. Korisnici humanitarne pomoći to jesu prije svega zbog stanja potrebe za pomoći, a ne zbog činjenice što su članovi neke udruge. Naravno, to ne znači da je namjera predlagatelja Zakona bila da se članstvo u humanitarnoj organizaciji označi kao negativna pojava. Dapače, korisnici humanitarne pomoći i sami mogu učiniti više za prevladavanje stanja u kojem se nalaze ako se udružuju i postaju članovi neke udruge. Kao potporu ovakvom stavu navodimo primjer slovenskog Pravilnika o mjerilima za dodjelu statusa udruge koja djeluje u javnom interesu na području socijalne skrbi (Uradni list RS, broj 60/95), kojim se kao jedan od uvjeta navodi da takva udruga mora obavljati javnokorisnu djelatnost za članove i nečlanove.

Značajna novina je da se uvodi pravo humanitarnih organizacija da budu informirane o stanju i potrebama korisnika humanitarne pomoći, kao i obveza tijela državne uprave i lokalne i područne (regionalne) samouprave da zajednički s humanitarnim organizacijama razmatraju i predlažu rješenja na području humanitarne pomoći.

Navođenjem carinskih, poreznih i drugih povlastica za humanitarne organizacije, građane i pravne osobe koji daruju humanitarne organizacije naglašava se spremnost države da konkretnim rješenjima podupire rad humanitarnih organizacija za opće dobro.

Članak 4.

Suglasnost Ministarstva rada i socijalne skrbi više nije uvjet za registraciju domaćih udruga, kao i pružanje humanitarne pomoći uopće.

Na neprofitnim pravnim osobama je da izaberu pravnu stegu u zamjenu za status humanitarne organizacije - organizacije za opće dobro i povlastice koje su namijenjene isključivo humanitarnim organizacijama ili ne.

Novina je i mogućnost da tzv. neformalne udruge ili građanske inicijative koje sporadično pružaju humanitarnu pomoć u obliku materijalnih dobara namijenjenih zadovoljenju osnovnih životnih potreba korisnika humanitarne pomoći to mogu činiti uz prethodnu obavijest Ministarstva rada i socijalne skrbi.

Također, izrijekom se navodi da neprofitne pravne osobe koje pružaju humanitarnu pomoć bez suglasnosti Ministarstva rada i socijalne skrbi ne uživaju status humanitarne organizacije sukladno ovom Zakonu. Ovime se htjelo postojećim neprofitnim pravnim osobama, poput onih koje već djeluju na području pružanja psihosocijalne pomoći ili različitih usluga (socijalnih servisa), omogućiti da nastave s radom, te da u budućnosti pronađu svoj interes za stjecanje statusa humanitarne organizacije sukladno ovom Zakonu. U pružanju mogućnosti da se humanitarna pomoć pruža kroz institut humanitarne organizacije kako je definira Zakon ili bez njega razvidna je osnovna intencija predlagatelja da se zajedno s neprofitnim pravnim osobama razvija dobra praksa na području pružanja humanitarne pomoći.

Članak 5.

Za razliku od vrijedećeg Zakona obveza vođenja evidencije i izvješćivanja primjenjuje se na sve pravne osobe, a ne samo na udruge.

Skrećemo pozornost da je vrijedećim propisom - Pravilnikom o načinu vođenja evidencije o korisnicima, opsegu prikupljene i raspodijeljene humanitarne pomoći, te o sadržaju i rokovima izvješća Ministarstvo rada i socijalne skrbi koje je donijelo rečeni pravilnik proizvelo pravno neodrživu situaciju da veći dio postojećih humanitarnih organizacija ne dostavlja izvješća propisana Pravilnikom, iako je to jedan od uvjeta za zabranu rada. Stoga će se ova evidencija morati ustrojiti na način koji neće predstavljati preveliko opterećenje za humanitarne organizacije i biti istovremeno od koristi svima, kao vjerodostojna informacija o njihovom radu.

Članak 6.

Nadzor se veže za lokalnu sredinu uvođenjem upravnih tijela jedinica lokalne samouprave nadležnih za poslove socijalne skrbi kao tijela koja provode nadzor. Prema vrijedećem Zakonu o humanitarnoj pomoći nadzor je provodilo isključivo Ministarstvo rada i socijalne skrbi.

Međutim, nadzor nije riješen dvostupanjski, tako da ga upravno tijelo jedinice lokalne samouprave nadležno za poslove socijalne skrbi provodi u prvom, a Ministarstvo rada i socijalne skrbi u drugom stupnju. Razlozi su višestruki. Namjera nam je bila, u prvom redu, da se rečena tijela lokalne samouprave bolje upoznaju s radom humanitarnih organizacija koje djeluju u konkretnoj lokalnoj zajednici, da imaju određene ingerencije (pravo uvida) nad njihovim radom, ali da ih se (tijela) istovremeno ne opterećuje upravnim postupkom (donošenjem rješenja u prvom stupnju) i troškovima koji iz toga proistječu. Ipak, postoji mogućnost prigovora na inspekcijski nalaz ureda za socijalnu skrb, temeljem kojeg Ministarstvo rada i socijalne skrbi može tražiti dodatnu provjeru ili samo izvršiti inspekcijski nadzor, kao i mogućnost ispravljanja nepravilnosti u radu.

Članak 7.

Temeljem nadzora ne zabranjuje se rad već se oduzima status humanitarne organizacije, a humanitarna organizacija se briše iz javne evidencije humanitarnih organizacija iz članka 8. Zakona. Člankom su opisani slučajevi u kojima se gubi status humanitarne organizacije, a predviđena je i mogućnost da se rješenje o oduzimanju statusa humanitarne organizacije izda i na njen zahtjev. Određen je i rok u kojem neka humanitarna organizacija koja je izgubila status može ponovno zatražiti suglasnost za pružanje humanitarne pomoći.

Članak 8.

Uvodi se obveza izvješćivanja Ministarstva i upravnih tijela jedinica lokalne samouprave nadležnih za poslove socijalne skrbi od strane tijela koja su ih registrirala kao pravnu osobu. Cilj je omogućiti Ministarstvu rada i socijalne skrbi vođenje ažurne javne evidencije humanitarnih organizacija i programa pomoći koje provode, kao i provedbu nadzora nad radom humanitarnih organizacija.

Članak 9.

Predviđen je prijelazni period u kojem postojeće humanitarne organizacije mogu nastaviti s radom do pribavljanja suglasnosti po novom Zakonu. Budući da profitne organizacije ne mogu po novom Zakonu steći status humanitarne organizacije, po isteku roka od 120 dana prestat će sa radom kao humanitarne organizacije.

Članak 10.

Propisuje se rok u kojem će se donijeti propisi iz članka 5. i 8. Zakona, uz napomenu da vrijedeći Pravilnik o načinu vođenja evidencije o korisnicima, opsegu prikupljene i raspodijeljene humanitarne pomoći, te o sadržaju i rokovima izvješća ostaje na snazi do kraja prijelaznog roka u kojem postojeće humanitarne organizacije trebaju uskladiti svoj status s novim Zakonom.

Članak 11.

Određuje se da stupanjem na snagu Zakona prestaje važiti Zakon o humanitarnoj pomoći.

Članak 12.

Određuje se stupanje na snagu Zakona.

IV OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU ZAKONA

Za provedbu predloženog Zakona o humanitarnoj pomoći nisu potrebna dodatna sredstva iz državnog proračuna Republike Hrvatske.

V RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA SADRŽANIH U KONAČNOM PRIJEDLOGU ZAKONA U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA

1. U članku 2. u kojem se govori o tome na koga se Zakon primjenjuje, navodi se da se radi o pravnim osobama registriranim ili upisanim u odgovarajući upisnik u Republici Hrvatskoj. Prihvaćena je predložena dopuna kojom se jasnije naglašava da strane pravne osobe mogu pružati humanitarnu pomoć ukoliko su prethodno registrirane (udruge) odnosno upisane u odgovarajući upisnik (zaklade i fundacije) sukladno propisima koji reguliraju uvjete za njihovo djelovanje u Republici Hrvatskoj – Zakonu o udrugama i Zakonu o zakladama i fundacijama. Formulacija koja se koristi više ne spominje domaće i strane udruge, jer i jedne i druge su sukladno Zakonu o udrugama udruge. Također, naglašava se da se radi o pravnim osobama kojima je pružanje humanitarne pomoći jedan od statutarnih ciljeva, dakle jedan od ciljeva zbog kojih su i osnovane.

2. U članku 4. stavku 2. točki 1. Zakona, uz zahtjev za izdavanje suglasnosti za pružanje humanitarne pomoći potrebno je dostaviti dokaz o registraciji pravne osobe odnosno upisu u odgovarajući upisnik u Republici Hrvatskoj. Formulacija iz Prijedloga dopunjena je riječima «*u Republici Hrvatskoj*» iz razloga koji su narečeni pod točkom 1.

VI PRIJEDLOZI I MIŠLJENJA KOJI NISU PRIHVAĆENI I RAZLOZI

1. Primjedba Saborskog odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav glede ustavne osnove za donošenje ovoga Zakona u vidu članka 57. Ustava, kojim je propisano da se ne može zabraniti primanje humanitarne pomoći iz inozemstva, odnosno da je Zakonom predviđeno niz ograničenja za pružanje te pomoći nije prihvaćena. Naime, Zakonom se pružanje humanitarne pomoći ne uvjetuje pribavljanjem suglasnosti Ministarstva rada socijalne skrbi, već se temeljem njega stječe status humanitarne organizacije. Tako je člankom 4. stavkom 7. Zakona propisano da neprofitne pravne osobe koje pružaju humanitarnu pomoć bez suglasnosti Ministarstva ne uživaju status humanitarne organizacije sukladno ovom Zakonu. Na neprofitnim pravnim osobama je da izaberu hoće li djelovati na način da sukladno Zakonu steknu status humanitarne organizacije kao organizacije za opće dobro, te status partnera nadležnim tijelima državne uprave i lokalne i područne (regionalne) samouprave u zamjenu za određenu razinu pravne stege, odnosno

obveze da njihovo djelovanje treba biti transparentno (obveza dostavljanja propisanih izvješća), a informacija o njemu opće dobro (obveza Ministarstva da vodi jedinstvenu evidenciju humanitarnih organizacija i programa pomoći koje provode). Valja naglasiti da vrijedeći Zakon o humanitarnoj pomoći uopće ne poznaje mogućnost pružanja humanitarne pomoći bez suglasnosti Ministarstva rada i socijalne skrbi, što predstavlja daleko veće ograničenje u smislu članka 57. Ustava. Gore narečeno u jednakoj mjeri se odnosi i na činjenicu postojanja bilateralnih ugovora koje je sklopila Republika Hrvatska, Zakona o pravnom položaju vjerskih zajednica, Zakona o Hrvatskom Crvenom križu, te Zakona o udrugama. Naime, svim pavnim osobama koje djeluju temeljem rečenih propisa na slobodnu volju stavlja se odluka hoće li, usprkos postojanju posebnih propisa kojima su im date ovlasti da djeluju na području humanitarne pomoći, steći status humanitarne organizacije kako je Zakon opisuje ili ne.

2. Primjedba Odbora za Ustav, poslovnik i politički sustav da je u Zakon potrebno ugraditi odredbe o pružanju humanitarne pomoći azilantima nije prihvaćena s razloga što je formulacijom iz članka 1. stavka 1. Zakona *«Humanitarnom pomoći, u smislu ovoga Zakona, razumijevaju se prikupljena materijalna i financijska dobra, stručna i laička psihosocijalna pomoć (psihološka pomoć i pomoć u socijalnoj prilagodbi) te usluge namijenjene socijalno ugroženim osobama prema posebnim propisima, žrtvama prirodnih i drugih katastrofa kao i osobama čiji prihod ne prelazi razinu nacionalnog praga siromaštva.»* obuhvaćena i ova skupina korisnika humanitarne pomoći. Jedan od razloga zbog kojih je korištena općenita definicija korisnika humanitarne pomoći bio je taj da se navođenjem pojedinačnih skupina korisnika stječe dojam da zakonodavac humanitarnim organizacijama nameće možebitne korisnike, odnosno da se izbjegne opasnost od izostavljanja neke skupine korisnika.

3. Primjedba Kluba zastupnika HDZ-a o potrebi zadržavanja rješenja iz članka 6. vrijedećeg Zakona, kojim se predviđa da *«Ministarstvo rada i socijalne skrbi može, razmjerno trenutnim potrebama predložiti humanitarnim organizacijama usmjeravanje humanitarne pomoći»*, nije prihvaćena iz razloga što njegovim izostavljanjem takva mogućnost nipošto nije isključena. Pače, rješenjem iz članka 3. stavka 2. i 3. Zakona da *«Na zahtjev humanitarnih organizacija, nadležna tijela državne uprave i lokalne i područne (regionalne) samouprave, dužna su davati informacije iz svog djelokruga rada o stanju i potrebama korisnika humanitarne pomoći te, ako to drugim zakonom ili propisom nije drugačije uređeno, razmatrati i predlagati rješenja na području pružanja humanitarne pomoći u suradnji s humanitarnim organizacijama.»*, ovu ionako konzultativnu mogućnost razrađuje na način da u prvi plan stavlja potrebu humanitarnih organizacija da zajednički s državnim tijelima rješavaju potrebe ugroženih osoba. Humanitarne organizacije postoje i djeluju upravo zato da bi se ublažile posljedice kriznih stanja svakojake naravi i logično je za očekivati da će se na njih u takvim situacijama moći osloniti i državna tijela, radi dogovornog rješavanja izvanrednih potreba za humanitarnom pomoći. Podsjećamo da se tijekom agresije na Republiku Hrvatsku državna tijela nisu pozivala na ovu odredbu, barem ne Ministarstvo rada i socijalne skrbi, ali suradnja i koordinacija radi najučinkovitijeg pružanja humanitarne pomoći nije zbog toga izostala.

4. Razmatrajući primjedbu Kluba zastupnika HDZ-a o eventualnoj potrebi da u slučaju pružanja stručne psihosocijalne pomoći suglasnost daje i Ministarstvo

zdravstva, zaključeno je da, budući Ministarstvo zdravstva nije imalo primjedbi na predloženo rješenje, a posebice stoga što će Zakon omogućiti uspostavu javne evidencije programa pomoći koje provode humanitarne organizacije temeljem koje će mogućnost za provedbu inspekcije iz nadležnosti Ministarstva zdravstva biti još i veća, to nije neophodno. Skrećemo pozornost da se psihosocijalna pomoć sada pruža bez posebne suglasnosti bilo kojeg državnog tijela, izuzev ako, sukladno članku 15. stavku 1. alineji 7. Zakona o udrugama, koji predviđa da se zahtjevu za upis u registar udruga priloži i suglasnost ili odobrenje nadležnog tijela državne uprave za obavljanje određene djelatnosti, kada je to propisano posebnim zakonom kao uvjet za upis udruge, takvo tijelo iz opisa načina pružanja pomoći u Statutu ne ocjeni da je za to potrebna suglasnost Ministarstva zdravstva.

VII DODATAK - USPOREDNI PRIKAZ VAŽEĆEG ZAKONA O HUMANITARNOJ POMOĆI I KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA O HUMANITARNOJ POMOĆI

Radi lakše usporedbe rješenja koja se predlažu u Konačnom prijedlogu Zakona o humanitarnoj pomoći s vrijedećim Zakonom o humanitarnoj pomoći, daje se i usporedni prikaz oba zakona.

ZAKON O HUMANITARNOJ POMOĆI (“Narodne novine”, broj 83/92)

I. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Humanitarnom pomoći, u smislu ovoga Zakona, razumijevaju se materijalna i financijska dobra namijenjena ratnim i mirnodopskim vojnim invalidima Domovinskog rata te civilnim invalidima Domovinskog rata i njihovim obiteljima, prognanicima, izbjeglicama, osobama u stanju socijalno-zaštitne potrebe uzrokovane elementarnim nepogodama i drugim korisnicima socijalne zaštite utvrđenim posebnim propisima

Članak 2.

Ovaj Zakon primjenjuje se na udruženja građana i društvene organizacije kojima je jedan od ciljeva prikupljanje i raspodjela humanitarne pomoći (u daljnjem tekstu: “humanitarne organizacije”).

Članak 3.

Javnim interesom u smislu ovoga Zakona, razumijevaju se osobito oblici humanitarne pomoći kojima je cilj zaštita zdravlja pučanstva; osiguranje i poboljšanje kvalitete življenja, posebice smještaja, stanovanja i prehrane; osiguranje uvjeta školovanja te pomoći u obnovi stambenih, javnih i drugih objekata.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O HUMANITARNOJ POMOĆI

I. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

(1) Humanitarnom pomoći, u smislu ovoga Zakona, razumijevaju se prikupljena materijalna i financijska dobra, stručna i laička psihosocijalna pomoć (psihološka pomoć i pomoć u socijalnoj prilagodbi) te usluge namijenjene socijalno ugroženim osobama prema posebnim propisima, žrtvama prirodnih i drugih katastrofa kao i osobama čiji prihod ne prelazi razinu nacionalnog praga siromaštva.
(2) Humanitarna pomoć iz stavka 1. ovoga članka je besplatna za korisnika.

Članak 2.

Ovaj Zakon primjenjuje se na udruge, vjerske zajednice i druge domaće i strane neprofitne pravne osobe registrirane odnosno upisane u odgovarajući upisnik u Republici Hrvatskoj kojima je jedan od statutarних ciljeva pružanje humanitarne pomoći (u daljnjem tekstu: “humanitarne organizacije”).

Članak 3.

(1) Humanitarne organizacije u pružanju humanitarne pomoći s ciljem zaštite zdravlja stanovništva; osiguranja i poboljšanja kvalitete življenja, posebice smještaja, stanovanja i prehrane; osiguranja uvjeta školovanja te pomoći u obnovi stambenih, javnih i drugih objekata; okupljanja i organiziranog rada s djecom i mladeži, te osobama s posebnim potrebama, čija pomoć nije uvjetovana članstvom, djeluju za opće dobro i kao takve uživaju poseban pravni položaj.

(2) Na zahtjev humanitarnih organizacija, nadležna tijela državne uprave i lokalne i područne (regionalne) samouprave, dužna su davati informacije iz svog djelokruga rada o stanju i potrebama korisnika humanitarne pomoći te, ako to drugim zakonom ili propisom nije drugačije uređeno, razmatrati i predlagati rješenja na području pružanja humanitarne pomoći u suradnji s humanitarnim organizacijama.

(3) Humanitarne organizacije iz stavka 1. te građani i pravne osobe koji daruju humanitarne organizacije uživaju carinske, porezne i druge povlastice koje se utvrđuju posebnim propisima.

II. UVJETI PRIKUPLJANJA HUMANITARNE POMOĆI

Članak 4.

Humanitarne organizacije ne mogu prikupljati i raspoređivati humanitarnu pomoć bez prethodno pribavljene suglasnosti Ministarstva rada i socijalne skrbi.

Zahtjev za davanje suglasnosti obvezatno sadrži:

1. naziv i sjedište podnositelja zahtjeva te imena osoba ovlaštenih za zastupanje,
2. izvod iz statuta, odnosno akta kojim se utvrđuju izvori i način prikupljanja te kriteriji i način raspodjele humanitarne pomoći i
3. predočenje dokaza o postojanju uvjeta i sredstava za obavljanje djelatnosti prikupljanja i raspodjele humanitarne pomoći.

Dobivenu suglasnost podnositelj zahtjeva dužan je priložiti pri upisu u registar.

Ministarstvo rada i socijalne skrbi uskratit će suglasnost kad ocijeni da izvori i kriteriji te način prikupljanja i raspodjele humanitarne pomoći nisu u javnom interesu.

Protiv rješenja kojim se uskraćuje suglasnost nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Članak 5.

Humanitarne organizacije dužne su voditi evidenciju o korisnicima i opsegu prikupljene i raspodijeljene humanitarne pomoći te o tome dostavljati izvješća Ministarstvu rada i socijalne skrbi.

Način vođenja evidencije te sadržaj i rokove izvješća iz stavka 1. ovoga članka, propisuje ministar rada i socijalne skrbi.

Članak 6.

Ministarstvo rada i socijalne skrbi može, razmjerno trenutnim potrebama, predložiti humanitarnim organizacijama usmjeravanje humanitarne pomoći.

Članak 7.

Nadzor nad provođenjem ovoga Zakona te nad zakonitošću rada humanitarnih organizacija glede prikupljanja i namjenske raspodjele humanitarne pomoći, provodi Ministarstvo rada i socijalne skrbi.

Nadzor iz stavka 1. ovoga članka provodi se praćenjem odgovarajućih dokumenta i izvješća te neposrednim uvidom u rad i poslovanje humanitarnih organizacija.

II. UVJETI PRUŽANJA HUMANITARNE POMOĆI

Članak 4.

(1) Pravne osobe iz članka 2. ovoga Zakona stječu status humanitarne organizacije utvrđen člankom 3. stavkom 1. ovoga Zakona nakon što pribave suglasnost za pružanje humanitarne pomoći Ministarstva rada i socijalne skrbi (u daljnjem tekstu: "Ministarstvo").

(2) Uz zahtjev za davanje suglasnosti potrebno je dostaviti:

1. dokaz o registraciji pravne osobe odnosno upisu u odgovarajući upisnik u Republici Hrvatskoj,
2. statut, odnosno drugi akt kojim se uređuju ustrojstvo i djelokrug rada pravne osobe,
3. program rada na području pružanja humanitarne pomoći s podacima o korisnicima, vrsti i načinu pružanja pomoći iz članka 1. ovoga Zakona.

(3) Suglasnost iz stavka 1. ovoga članka dostavlja se tijelu nadležnom za registraciju, upravnom tijelu jedinice lokalne samouprave nadležnom za poslove socijalne skrbi, kao i tijelu državne uprave nadležnom za nadzor javnih prihoda.

(4) Ministarstvo će rješenjem odbiti zahtjev za davanje suglasnosti, ako utvrdi da korisnici i vrsta pomoći nisu opisani u članku 1. i 3. ovoga Zakona, odnosno ako utvrdi da bi način pružanja pomoći mogao dovesti u pitanje zdravlje, sigurnost i dostojanstvo osobe korisnika.

(5) Protiv rješenja iz stavka 1. i 4. ovoga članka nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

(6) Izuzetno od odredbe stavka 1. ovoga članka, neprofitne osobe (neformalne udruge, građanske inicijative), mogu sporadično pružati humanitarnu pomoć u obliku materijalnih dobara za podmirenje osnovnih životnih potreba korisnika iz članka 1. ovoga Zakona bez suglasnosti Ministarstva, ako o tome prethodno obavijeste Ministarstvo.

(7) Neprofitne pravne osobe koje pružaju humanitarnu pomoć bez suglasnosti Ministarstva ne uživaju status humanitarne organizacije sukladno ovom Zakonu.

Članak 5.

(1) Humanitarne organizacije dužne su voditi evidenciju o korisnicima i načinu pružanja humanitarne pomoći te o tome dostavljati izvješća Ministarstvu.

(2) Način vođenja evidencije te sadržaj i rokove izvješća iz stavka 1. ovoga članka, pravilnikom će propisati ministar rada i socijalne skrbi.

Članak 6.

(1) Inspekcijski nadzor nad radom humanitarnih organizacija provode upravna tijela jedinica lokalne samouprave nadležna za poslove socijalne skrbi te Ministarstvo.

(2) Nadzor iz stavka 1. ovoga članka provodi se praćenjem odgovarajućih dokumenta i izvješća te neposrednim uvidom u rad i poslovanje humanitarnih organizacija.

(3) Inspekcijski nadzor neposrednim uvidom u rad i poslovanje humanitarnih organizacija provode upravna tijela jedinica lokalne

samouprave nadležna za poslove socijalne skrbi, a izuzetno Ministarstvo rada i socijalne skrbi, kad ima saznanja da se radi o slučajevima koji za posljedicu mogu imati gubitak statusa humanitarne organizacije bez mogućnosti ispravljanja nepravilnosti u radu humanitarne organizacije.

(4) Na inspekcijski nalaz upravnog tijela jedinice lokalne samouprave nadležnog za poslove socijalne skrbi može se izjaviti prigovor Ministarstvu u roku od 15 dana od dana kada je uručen zapisnik o nadzoru.

(5) Ministarstvo po zaprimljenom prigovoru može tražiti dodatne dokaze i podatke od upravnog tijela jedinice lokalne samouprave nadležnog za poslove socijalne skrbi ili samo provesti inspekcijski nadzor, te u roku od 60 dana odlučiti o prigovoru.

Članak 8.

Ministar rada i socijalne skrbi, rješenjem će zabraniti prikupljanje i raspodjelu humanitarne pomoći humanitarnim organizacijama kod kojih se provođenjem nadzora utvrdi jedan od sljedećih slučajeva:

1. nenamjensku uporabu prikupljene humanitarne pomoći,
2. raspodjelu prikupljene humanitarne pomoći suprotno vlastitim aktom utvrđenim načinima i kriterijima raspodjele,
3. nepostojanje propisanih evidencija o prikupljanju i raspodjeli humanitarne pomoći,
4. izostanak dostavljanja propisanog izvješća u rokovima utvrđenim u propisu donijetom na osnovi članka 5. stavak 2. ovoga Zakona.

Protiv rješenja iz stavka 1. ovoga članka nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Primjerak rješenja iz stavka 1. ovoga članka obvezatno se dostavlja na daljnji postupak organu uprave kod kojeg je registrirana humanitarna organizacija kojoj se zabranjuje prikupljanje i raspodjela humanitarne pomoći.

Članak 7.

(1) Ministarstvo će po službenoj dužnosti ili na prijedlog upravnog tijela jedinice lokalne samouprave nadležnog za poslove socijalne skrbi donijeti rješenje o oduzimanju statusa humanitarne organizacije iz članka 3. stavka 1. ovoga Zakona i izvršiti brisanje humanitarne organizacije iz evidencije iz članka 8. stavka 1. ovoga Zakona, kada se provedbom nadzora utvrdi jedan od sljedećih slučajeva:

1. statusne promjene i promjene u radu uslijed kojih humanitarna organizacija više ne ispunjava uvjete iz članka 2. i članka 3. stavka 1. ovoga Zakona,
2. propuštanje ispravljanja nepravilnosti u radu na koje je upozorilo upravno tijelo jedinice lokalne samouprave nadležno za poslove socijalne skrbi ili Ministarstvo u provedbi inspekcijskog nadzora,
3. nenamjenska uporaba humanitarne pomoći i
4. pružanje pomoći kojim se dovodi u pitanje zdravlje, sigurnost i dostojanstvo osobe korisnika,

(2) U slučaju nepostojanja propisanih evidencija i neopravdanog izostanka dostavljanja propisanog izvješća u rokovima utvrđenim u propisu donijetom na osnovi članka 5. stavka 2. ovoga Zakona, mogu se izreći mjere ispravljanja nepravilnosti u radu humanitarne organizacije.

(3) Rješenje iz stavka 1. ovoga članka donijet će se i u slučaju da to zatraži humanitarna organizacija.

(4) Protiv rješenja iz stavka 1. ovoga članka nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

(5) Primjerak rješenja iz stavka 1. ovoga članka obvezatno se dostavlja tijelu nadležnom za registraciju, upravnom tijelu jedinice lokalne samouprave nadležnom za poslove socijalne skrbi, kao i tijelu državne uprave nadležnom za nadzor javnih prihoda.

(6) Neprofitna pravna osoba koja je izgubila status humanitarne organizacije ponovno može zatražiti suglasnost za pružanje humanitarne pomoći nakon proteka dvije godine od dana kada je rješenje o oduzimanju statusa humanitarne organizacije postalo konačno.

Članak 9.

Organ nadležan za registraciju brisat će iz registra djelatnost prikupljanja i raspodjele humanitarne pomoći, kad je rješenjem iz članka 8. ovoga Zakona, humanitarnoj organizaciji zabranjeno prikupljanje i raspodjela humanitarne pomoći.

Članak 10.

Ministarstvo rada i socijalne skrbi vodi jedinstvenu evidenciju

Članak 8.

(1) Ministarstvo vodi jedinstvenu evidenciju humanitarnih

korisnika humanitarne pomoći iz članka 1. ovoga Zakona na temelju podataka iz službenih evidencija koje vode nadležna tijela državne vlasti i na temelju podataka pribavljenih od humanitarnih organizacija sukladno članku 5. ovoga Zakona

organizacija i programa pomoći koje provode na temelju izdanih suglasnosti za pružanje humanitarne pomoći iz članka 4. stavka 1. ovoga Zakona, podataka iz službenih evidencija koje vode nadležna tijela državne vlasti i na temelju podataka pribavljenih od humanitarnih organizacija sukladno članku 5. ovoga Zakona.

(2) Tijela nadležna za registraciju pravnih osoba koje su pribavile suglasnost za pružanje humanitarne pomoći, dužna su upravnom tijelu jedinice lokalne samouprave nadležnom za poslove socijalne skrbi i Ministarstvu dostavljati rješenja koja se odnose na upis statusnih promjena u registar.

Članak 11.

Strane pravne osobe, vjerske zajednice i druge domaće pravne osobe osim pravnih osoba iz članka 2. ovoga Zakona, koje prikupljaju i raspodjeljuju humanitarnu pomoć na teritoriju Republike Hrvatske mogu to činiti nakon što o tome obavijeste Ministarstvo rada i socijalne skrbi.

Izuzetno, od odredbe stavka 1. ovoga članka Ministarstvo rada i socijalne skrbi može osobi iz stavka 1. ovoga članka uvjetovati prikupljanje i raspodjelu humanitarne pomoći primjenom odredbi ovoga Zakona, a može joj i zabraniti prikupljanje i raspodjelu humanitarne pomoći na teritoriju Republike Hrvatske.

Članak 12.

Za proizvode koji se prikupljaju i raspoređuju kao humanitarna pomoć, ako prema važećim propisima nisu oslobođeni od plaćanja carine ili poreza na promet, Vlada Republike Hrvatske može propisati oslobađanja ili olakšice.

Vlada Republike Hrvatske može propisati za prijevoz humanitarne pomoći oslobađanja ili olakšice za plaćanje naknada za upotrebu cesta i objekata na cestama.

Naknada za prijevoz trajektom ili brodom koju plaćaju prijevoznici humanitarne pomoći iz inozemstva jednaka je naknadama koje plaćaju domaći prijevoznici.

III. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 13.

Postojeće humanitarne organizacije dužne su u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona zatražiti od Ministarstva rada i socijalne skrbi suglasnost iz članka 4. ovoga Zakona.

Humanitarnoj organizaciji koja ne zatraži suglasnost za prikupljanje i raspodjelu humanitarne pomoći ili pomoć prikuplja i raspodjeljuje protivno ovom Zakonu Ministarstvo rada i socijalne skrbi zabranit će prikupljanje i raspodjelu humanitarne pomoći.

Ako humanitarna organizacija nastavi s prikupljanjem i raspodjelom humanitarne pomoći, nadležni organ uprave koji vodi registar društvenih organizacija i udruženja građana, na prijedlog Ministarstva rada i socijalne skrbi, brisat će je iz registra društvenih organizacija, odnosno udruženja građana.

Članak 14.

Strane i domaće pravne osobe iz članka 11. ovoga Zakona dužne su o prikupljanju i raspodjeli humanitarne pomoći obavijestiti Ministarstvo rada i socijalne skrbi u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

III. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 9.

Pravne osobe koje se bave prikupljanjem i raspodjelom humanitarne pomoći temeljem odredbi Zakona o humanitarnoj pomoći ("Narodne novine", broj 83/92) nastavljaju s radom do pribavljanja suglasnosti iz članka 4. stavak 1 ovoga Zakona, a najdulje 120 dana po stupanju na snagu ovoga Zakona.

Članak 10.

(1) Ministar rada i socijalne skrbi donijet će pravilnik iz članka 5. stavka 2. ovoga Zakona u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Do stupanja na snagu propisa iz stavka 1. ovoga članka ostaje na snazi Pravilnik o načinu vođenja evidencije o korisnicima, opsegu prikupljene i raspodijeljene humanitarne pomoći, te o sadržaju i rokovima izvješća ("Narodne novine", broj 10/93).

(3) Ministarstvo će ustrojiti evidenciju iz članka 8. ovoga Zakona u roku od 120 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 15.

Ministar rada i socijalne skrbi propis iz članka 5. ovoga zakona donijet će u roku od 30 dana od dana njegovog stupanja na snagu.

Ministarstvo rada i socijalne skrbi ustrojiti će evidenciju iz članka 10. ovoga Zakona u roku od 60 dana od dana njegovog stupanja na snagu.

Članak 16.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama".

Klasa: 550-05/92-01/04
Zagreb, 27. studenoga 1992.

Članak 11.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o humanitarnoj pomoći ("Narodne novine", broj 83/92).

Članak 12.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama".